

Europees milieubeleid

De afgelopen jaren is het project Europa 1992 vooral geïdentificeerd met het tot stand komen van een grote binnenmarkt zonder grenzen, waarin personen, goederen, diensten en kapitaal vrij kunnen circuleren.

Louter liberalisatie door grensbelemmeringen op te heffen is onvoldoende. Naast deze negatieve integratie is een positieve integratie noodzakelijk, onder andere door een krachtig regionaal en sociaal beleid te voeren. Daarnaast moet dit beleid zich kenmerken door aandacht voor de kwalitatieve kant van de samenwerking, tot uiting komend in een actief Europees milieubeleid. Een geprofileerd milieubeleid vormt een essentiële randvoorwaarde voor op zichzelf noodzakelijke economische groei.

Door de bedreigingen die uitgaan van het broeikas effect en het gat in de ozonlaag is milieubeleid steeds meer een overlevingsbeleid geworden. De beheersbaarheid van economische processen moet worden gegarandeerd, in de geïndustrialiseerde wereld en in de derde wereld. De bewustwording daarvan is in de afgelopen tijd in een stroomversnelling gekomen.

Milieubeleid heeft natuurlijk een sterk morele kant. Hebben we het recht om de aarde te verknoeien voor onze medeburgers, voor onze nazaten, of hebben we de verantwoordelijkheid op een andere wijze met onze omgeving om te gaan? Morele verontwaardiging alleen is echter onvoldoende. Milieupolitiek moet in de eerste plaats een hele praktische politiek zijn. Voor de EG is milieupolitiek in ieder geval een belangrijke nieuwe uitdaging. Men mag verwachten dat de Commissie een belangrijke nieuwe prioriteit zal geven aan de milieudimensie.

Als er één onderwerp is waarvoor het nationale soevereiniteitsbegrip achterhaald is dan is het wel het milieubeleid. Niemand kan in gemoede meer beweren dat milieumaatregelen alleen op nationale schaal kunnen worden genomen. Dat water, lucht, producten en afval de grens overkomen staat buiten discussie, maar in de praktijk worden daaraan niet altijd de juiste consequenties verbonden. Ook op milieugebied viert nationalisme nog regelmatig hoogtij en zien politici nog niet altijd in dat we alleen verder komen door samen te handelen, in allereerste instantie in Europees verband.

Uiteraard wordt niet overal in de Europese Gemeenschap op dezelfde wijze over milieupolitiek gedacht. Binnen

L.J. Brinkhorst

Europa bestaan nu eenmaal grote verschillen in economische ontwikkeling. In de hooggeïndustrialiseerde landen van het noorden is het milieu veel ernstiger verontreinigd dan in de zuidelijke landen.

Wat ik zou willen bepleiten is dat als landen als Spanje en Portugal verder industrialiseren, wij in een richting werken die verhindert dat deze landen in de toekomst hetzelfde pad van verontreiniging opgaan als de noordelijke landen. Dit is een geloofwaardigere aanpak dan direct maatregelen voor de Gemeenschap als geheel af te kondigen die voor de minder geïndustrialiseerde landen niet of nauwelijks noodzakelijk zijn.

Om de wereldwijde milieucrisis het hoofd te bieden moet de Europese Gemeenschap in de eerste plaats beginnen zelf orde op zaken te stellen. Er is zeker ruimte voor intensivering en verbetering van de EG-milieuwetgeving die in de laatste 15 jaar is opgebouwd. De lidstaten moeten die wetgeving beter naleven. Even belangrijk is dat de eisen die door het milieu worden gesteld in de andere takken van het Gemeenschapsbeleid worden geïntegreerd. Aan sectoren als landbouw en visserij, transport, energie en regionale politiek moeten veel scherpere milieueisen worden gesteld dan tot dusver is gebeurd. Hier ligt ook een opdracht voor de industrie die op milieugebied veelal nog een (verouderde) defensieve opstelling kiest. Vaak nog wordt milieu als kostenfactor gezien in plaats van als potentiële groeifactor. Investerings in milieutechnologie kunnen niet alleen ar-

beidsplaatsen opleveren, maar ook een verbeterde uitgangspositie in de steeds scherper wordende concurrentiestrijd binnen en buiten de EG bieden.

Naast het milieubeleid binnen de Europese Gemeenschap is een extern milieubeleid niet minder van belang. Het gaat daarbij om heel concrete zaken, zoals het beleid tot bescherming van de ozonlaag, het uitwerken van een wereldwijde strategie om de gevolgen van het broeikas effect te reduceren en onderhandelingen over de totstandkoming van een wereldwijd verdrag tot regeling van de export van chemisch afval.

Door in het eigen bilaterale Gemeenschapsbeleid de milieucomponent te intensiveren kan de Gemeenschap constructief inwerken op het milieubesef van de derde wereld.

Ten slotte is er de gigantische taak om samen met onze EFTA-buren ook een Oost-West-milieubeleid te starten. Dat zal niet meevallen omdat het Oost-europese economische systeem het begrip kostprijs niet of nauwelijks kent, waardoor ook de reële prijs van het milieu niet meetbaar is. Toch moet nagegaan worden hoe milieutechnologie uit het Westen ook in dienst kan worden gesteld van de verbetering van het milieu in het Oosten.

Het bovenstaande lijkt een indrukwekkende agenda. Dat is het ook. De Gemeenschap heeft een unieke kans om in het licht van de komende binnenmarkt zowel intern als extern een geprofileerdere opstelling te kiezen dan voorheen mogelijk was. Als er één gebied is waar Europese samenwerking een vereiste is, dan is het wel het milieu. We zijn als het ware tot elkaar veroordeeld. Door de grensoverschrijdende effecten van de nationale maatregelen kan een nationaal milieubeleid maar een zeer beperkt effect hebben. De komende jaren zal het milieubeleid in Europees perspectief een wezenlijk onderdeel moeten worden van het totale project 'Europa 1992'.

L.J. Brinkhorst